

Lay-out en opmaak

Een aantal weken voor Aswoensdag beginnen de voorbereidingen voor de verspreiding van de digitale Veertigdagenkalender. Het opmaken van de kalender is nu al een aantal jaren een klusje waar ik steeds weer met veel plezier aan begin. We zijn als team inmiddels helemaal op elkaar ingespeeld.

Het begint natuurlijk met de teksten die we krijgen aangeleverd door Gerard Swüste en Cobi Nomes. Elk jaar aan de hand van een thema dat door het Liturgisch Team en Werkgroep Pastoraat wordt aangeleverd. Herman Huijmans maakt dan een schema zodat iedereen weet wanneer hij/zij zijn/haar spullen moet inleveren. De teksten worden eerst door Joanne Kruiswijk Jansen gecontroleerd; is de bronvermelding compleet, staan er geen fouten in. Elke week worden steeds zes teksten rondgestuurd. Dan krijgen de vier illustratoren een week de tijd om er een plaatje bij te zoeken of zelf te maken. In de beginjaren waren er hoogstens twee Dominicusgangers die voor een aantal dagen naar keuze een illustratie inleverden. Voor andere dagen zocht ik dan zelf op internet naar een toepasselijk plaatje. Maar afbeeldingen op internet zijn niet altijd rechtenvrij en dat kan hele nare gevolgen hebben (is gelukkig nooit gebeurd). Dus ontstond het idee om meer Dominicusgangers erbij te betrekken. Als mensen

zelf een illustratie of een foto aanleveren is dat ook nog eens veel inspirerender. Want er is in de Dominicus een hoop creativiteit. Dit jaar waren het opnieuw Janrense Boonstra, Elisabeth Koot, Suzanne Vordouw en Henny van Huystee die tevens coördinator was; zij lette erop dat een ieder voor de juiste dag iets zou aanleveren.

Langzaam druppelen de eerste afbeeldingen binnen en dan begint mijn taak: er een geheel van te maken. Soms krijg ik de keuze uit een paar foto's of afbeeldingen. Dan wordt je gedwongen een standpunt in te nemen: welke sfeer past er het beste bij de gegeven tekst; dat gaat altijd in goed overleg. Soms krijg ik een beeld dat ik denk... hoe?? Maar meestal is het meteen raak. Zo'n illustratie mag best een beetje schuren, niet iedereen leest hetzelfde in de tekst.

Elk blad bestaat eigenlijk uit vier elementen. Eerst is er de basislay-out, die zorgt voor houvast. Dan komt in één tekstvak het plaatje en in een ander tekstvak de kale tekst

of het gedicht. Met die tekstvakken kun je namelijk heerlijk schuiven over het blad tot ze de gewenste positie hebben. En vervolgens zijn er de koppen.

Ik gebruik geen speciaal opmaakprogramma, gewoon Microsoft Word. Dat geeft volop mogelijkheden. Je kunt kleurvlakken toevoegen, teksten kunnen in allerlei lettertypen opge maakt worden. Met de lettergrootte kun je spelen. Voor de koppen was één functie bijzonder handig: WordArt! Dat klinkt vreemd want wanneer ik nu WordArt open (in elk geval in mijn eenvoudige Office pakket) heb je alleen de keuze uit rare effecten. Maar ooit was er tussen al die rare woordopmaak mogelijkheden één die ge-

woon de letter als basis had. Helaas is die er door Microsoft uit gegoooid, inclusief die handige functie waarmee je de tekst kon stretchen, vergroten of verkleinen. Daarom gebruik ik voor elke opmaak nog steeds een kopie van een basisdocument dat ik misschien wel 10 jaar geleden ooit eens opgemaakt heb. Met behoud van alle kenmerken van de WordArt elementen die toen golden! Ik blijf me daar nog steeds over verwonderen. Zonder die speciale functie zou er niets overblijven van mijn opmaak. Of in elk geval zou het veel meer moeite kosten om hetzelfde resultaat te verkrijgen.

Je leert ook steeds wat bij. Zo ontdekte ik ooit dat je

met de doorzichtigheid van kleur- of tekstvlakken kunt spelen: geeft een prachtig effect. Het leukste was de ontdekking dat linkjes in een pdf bestand blijven werken. Als er een liedtekst wordt weergegeven is het tegenwoordig een kleine moeite om daar een uitvoering op YouTube bij te vinden. Een verwijzing onderin naar het betreffende bestand, erop klikken en hup... daar verschijnt het filmpje op YouTube. De reclame moet je maar even op de koop toe nemen. Heel bijzonder vond ik dit keer een uitvoering van een nummer van Bruce Springsteen met een Ierse band... werd ik helemaal vrolijk van.

Nog even leuk om te vermelden is dat André Burghardt, die dagelijks voor de verzending zorgdraagt, inmiddels een bestand heeft van meer dan 400 abonnees. Met elke abonnee bereiken we wel een paar lezers. En veel van die abonnees sturen af en toe een blad door naar familie of kennissen... Kortom, de digitale Vastenkalendar voorziet in een grote behoefte.

Tekenen van hoop

Dominicus in tijden van corona

Further on up the road

Weg was ik, in de woestijn, op mezelf,
ik zocht in het stof naar een teken van hoop.
Geen idee of er licht komt, maar ik zeg je:
koortsachtig brandt het in mijn ziel,
dus kome wat komt,
ik kom je verderop nog wel tegen op mijn weg.

Verderop op mijn weg
Verderop op mijn weg
Op een zonnige ochtend zullen we opstaan,
zeker weten,
ik kom je verderop nog wel tegen op mijn weg.

Bruce Springsteen, *The Rising* CD Columbia CK 86600,
2002 vertaling: Gerard Swüste
Illustratie: Henny van Huystee, Collage
<https://www.youtube.com/watch?v=YEpLBC87nZo>

Now I been out in the desert, just doin' my time,
Searchin' through the dust, lookin' for a sign.
If there's a light up ahead, well brother I don't know,
But I got this fever burnin' in my soul.
So let's take the good times as they go
And I'll meet you further on up the road.

Further on up the road,
Further on up the road,
One sunny mornin' we'll rise I know
And I'll meet you further on up the road.

woensdag 15 april

Henny van Huystee

Foto's en collages

40 dagen en 3 weken extra hebben we de digitale kalender mede mogen verzorgen. 'Mogen' zeg ik. Want het is eervol (vind ik) om gevraagd te worden. Ik doe nu een jaar of 4 mee.

Hoe werkt het?

Het is een uitdaging, een inspanning om – in mijn geval – de eigen foto's en collages te vinden die ik bij de tekst vind passen. En passen houdt meestal geen letterlijke vertaling van de tekst in, zoals: het gaat over een bloem, dus een bloem. Ik reageer liever – gevoelsmatig. Soms ben ik het totaal niet eens met een tekst, dan proef ik dagen lang die tekst, aldoor maar weer opnieuw lezen, wat kan ik ermee. Soms is de tekst zo pijnlijk in toch al pijnlijke tijden, daar wil ik dan niet in mee gaan, en soms begrijp je hem meteen en weet je onmiddellijk welke foto of welke collage erbij past. Daarom schuren sommige illustraties en lijken sommige illustraties meer logisch en soms zelfs lieflijk. Dit jaar had ik een paar zeer persoonlijke foto's. de openingsfoto op aswoensdag over overgave en zorg, waarbij mijn kleindochter al-

weer zeven jaar geleden haar hoofd op de schouder van mijn dochter legt. En bij een tekst over niet-volmaakt zijn, koos ik ervoor mijzelf te gebruiken (in de lift op weg naar de Dominicus). Voor zo'n tekst kun je niemand anders gebruiken en moet je kleur durven bekennen.

Dan begint het zoeken in mijn niet ordelijke archief. In mijn hoofd weet ik precies welke foto's en collages ik heb gemaakt; maar ja, terug vinden op mijn laptop is niet altijd even eenvoudig.

Over de organisatie

Wij krijgen tenminste twee weken voor de publicatiedatum de teksten die door Cobi en Gerard geselecteerd zijn. Wij hebben dan een week om onze illustratie bij Jaap in te leveren.

Dit jaar hadden we voor het

Hoor je mij?
Dominicus vastenkalender 2020

eerst de weekdagen vooraf verdeeld over de vier illustrators. JanRense en ik ieder 2 dagen voor de foto's (wij putten uit ons archief) en Elisabeth en Suzanne ieder 1 dag per week, omdat zij aldoor nieuwe tekeningen maakten. Door die verdeling ontstond een zekere rust. Ik moest gewoon woensdag en zaterdag doen ongeacht de aangeboden teksten. Andere jaren lazen we allevier alle teksten en maakten dan onze keuze die we aan Jaap door-gaven; dat gaf nog wel eens een race om de 'makkelijkste' teksten en het

gevoel van achter het net vissen. Zat je weer met een moeilijke tekst. Nu was het duidelijk.

Als de kalender loopt, is het elke ochtend een verrassing om te zien wat de anderen hebben gedaan – we laten het niet vooraf aan elkaar zien; alles gaat rechtstreeks naar Jaap. En dan ook voor jezelf is het een verrassing wat Jaap met jouw foto/collage heeft gedaan in zijn prachtige vormgeving. Het is extra leuk als je dan een reactie van Cobi of Gerard krijgt en van andere men-

sen uit de gemeente en/of van mensen daarbuiten. Want ik stuur de kalender door naar twee groepen: een kleine selectie familie en vrienden, en dit jaar voor het eerst op verzoek aan mijn collega leerlingen aan de Gooische Academie in Laren. Ja, we zijn gewoon trots op wat we doen en het is leuk dat te laten zien. En vanmorgen na een week of twee miste ik ineens dat spannende gevoel van: 'wat heeft Jaap ervan gemaakt?'

dag 19, woensdag 18 maart

Naar zijn beeld en gelijkenis? naar Psalm 86

Hoor je mij?
Dominicus vastenkalender 2020

Karel Eykman in: Een knipoog van u zou al helpen.
Meinema, Zoetermeer 2013
Foto: Henny van Huystee, zelfportret

Heer, wij zijn toch naar uw beeld geschapen?
En u bent goed en liefdevol
genadig en waarachtig
trouw en geduldig.
Ja, op zo'n manier willen we allemaal wel op u lijken
zo volmaakt, naar uw beeld geschapen.

Maar wat mij aangaat
lijk ik beslist niet op u.
Op dit moment ben ik moedeloos
doodop en doorgedraaid
uitgeput en aangeslagen.
Ben ik nog naar uw beeld geschapen?

Ik zou dan goed en liefdevol moeten zijn
genadig en waarachtig
trouw en geduldig.

Heer, leer mij weer proberen op u te lijken
ongeveer naar uw beeld geschapen
al valt dat niet altijd mee.

40dagentijd Dominicus

Foto's

Janrense Boonstra

Ik heb geen fotografisch geheugen. Althans het ligt niet direct voor het grijpen. Dat maakt het werken aan de 40dagenkalender voor de Dominicus eigenlijk wel zo leuk.

Al een paar jaar maak ik deel uit van de vaste toeleveranciers voor het beeldmateriaal op basis van de gekozen teksten. In mijn geval gaat het dan alleen om foto's. Het voordeel ten opzichte van 20 jaar geleden is dat ik hiervoor niet door stapels albums hoeft te grasduinen of in schoendozen vol met niet ingeplakte foto's om nog maar te zwijgen van de tientallen diatrommels die ook nog op zolder staan. Vrijwel al het materiaal is gedigitaliseerd en staat op de harde schijf van mijn computer dan wel weggezet in

een veilig bestand. Maar het zijn wel meer dan 20.000 foto's. ...!

Het aanleveren van de teksten van de kalender is voor mij altijd een goed drukmiddel om achter de laptop in alle rust door de bestanden heen te gaan. Soms valt het kwartje direct en past een beeld naadloos bij een tekst maar veel vaker is het een lang, heel lang zoeken. Ik zie bijvoorbeeld een foto van een reis van lang geleden, sla deze op 'in mijn hoofd' en zoek verder tot ik nog iets passenders vind. Sla deze ook op en ga door. Na een drie- of viertal

dag 11, maandag 9 maart

Hoor je mij?
Dominicus vastenkalender 2020

De sterrenhemel

Op zo'n halve kilometer van het dorp loopt een lange modderige oprit naar een alleenstaande boerderij. Dat is mijn woning.
Aan iedereen die hier komt, valt iets op dat in Nederland blijkbaar een uiterst schaars goed is geworden: het is hier absoluut stil...
Tegen het vallen van de avond naderen ontelbare vogels mijn huis. Ze komen uit het niets naderbij en vliegen over. Kom ik uit de beslotenheid van huis en tuin naar buiten, dan verrukt mij het zien van deze naakte, arme, aan alles prijsgegeven vrijheid.
Als ik op een avond de weg af loop van het dorp naar huis, zie ik boven mij de sterrenhemel. Ik zie de maan, verschijnend en verdwijnend achter de wolken. In de windloze stilte roept nog een kieviet. Dit alles vervult me. En ineens treft me de gedachte aan een god achter dit alles, als een bekoring, een afleiding van wat er werkelijk te ervaren is. Een idee te veel, een surplus aan ideeën dat de beleving afsnijdt. Geef me de sterrenhemel en verder niets.

Ton van der Stap in: De dagen zijn lichtreuzen.
Uit: In een ander licht. Meinema, Zoetermeer 2011
Foto: Janrense Boonstra; de sterrenhemel boven Patagonië.

Tekenen van hoop

Dominicus in tijden van corona

Nieuwe dag

Bashō, in J. van Tooren:
Haiku – Een jonge maan.
Meulenhoff, Amsterdam 1973
Foto: Janrense Boonstra,
Japan, Kersenbloesem

Heel die lantenacht
eindigde in morgenrood
op kersebloesem.

maandag 20 april

keuzes weer terug naar de eerste foto. Vergelijken, dubben en dan de knoop doorhakken. Soms kom ik er niet uit en geef Jaap Hikke dan twee alternatieven waaruit hij mag kiezen. En meestal kiest hij dan toch de foto die ik bij nader inzien ook zelf de beste vond.

Het leuke van dit proces is dat ik in ieder geval zo'n 6 keer per jaar door een groot deel van mijn beeldbank struin. De teksten komen namelijk meestal in zes tranches binnen, van elk zes dagen. En bij dat struinen kom ik toch iedere keer weer andere beelden en herinneringen tegen. En ga zelf ook terug in de tijd, 'a trip down to memory lane...'. Tot slot nog even terug naar dat fotografisch geheugen. Het is een aantal keren voorgekomen dat ik bij een tekst direct een beeld voor

ogen had van een foto die ik ooit gemaakt had. In de afgelopen series - de 40 dagen kalender en de aansluitende quarantaine variant - overkwam me dat twee keer. De sterrenhemel van Patagonië lag nog vers in het geheugen (we hebben in januari door Argentinië gereisd, nu niet meer voorstelbaar...). Hiervoor hoefde ik dus niet ver terug in het archief. Toen er in een tekst over Japanse kersenbloesem werd gesproken, zag ik mij direct weer in een tempelcomplex in de buurt van Tokyo in april 2011. Het was de meest verstilde ervaring die ik daar meemaakte, twee dagen na de Tsunami die het leven volledig plat legde. Ik was daarbij. De gefotografeerde kersenbloesem werd zo een symbool voor het mooie van Japan dat zo hard geraakt was. Door het werken aan de kalender kwamen al die beelden weer terug.

Suzanne Voordouw

Illustraties

Het is nu een aantal jaar geleden dat ik voor het eerst werd benaderd met de vraag of ik wilde helpen om afbeeldingen te verzorgen voor bij de veertigdagenkalender. Ik nam dat aanbod meteen enthousiast aan. Het idee dat ik een doel had waar ik naar toe kon werken, sprak mij erg aan.

Ik heb altijd al geschilderd en getekend als ontspanning, maar het is fijn dat er een reden aan werd verbonden. Natuurlijk leverde dit ook enige druk op. Je wilt een tekst, waar mensen diep over hebben nagedacht en waar mensen hun eigen interpretatie bij hebben, wel eer aan doen.

dag 2, donderdag 27 februari

Hoor ie mij?
Dominicus vastenkalender 2020

Vluchtelingen gered

Urker vissers hebben zondagavond 21 vluchtelingen uit het Kanaal gered, onder wie een baby en een peuter, meldt de Stentor. De migranten probeerden met een klein bootje via de zeestraat van Frankrijk naar Engeland te komen maar waren in de buurt van Duinkerke in de problemen geraakt. De Franse kustwacht vroeg na een noodmelding de bemanning van de kottor Z-182 "Hennie" uit te kijken naar het bootje met vluchtelingen, dat water maakte. Er stond al 30 centimeter water in.

"Het had niet nog een uur langer moeten duren", zegt bemanningslid Klaas-Andries Kramer. De licht onderkoelde vluchtelingen werden daarna overgedragen aan de kustwacht.

Bericht in: Trouw 31-12-2019
Illustratie: Suzanne Voordouw

Dit jaar heb ik er vaak voor gekozen om houvast te zoeken bij bekende kunstwerken die ik tijdens mijn studie kunstgeschiedenis heb leren kennen. Bij de meeste teksten had ik wel een stijl of beeld in mijn hoofd, waar ik dan een eigen draai aan kon geven.

Bij de tekst van 27 februari 'Vluchtelingen gered' moest ik meteen denken aan de woeste

zeestormen die Turner schilderde, waar de kleine hulpeloze bootjes nauwelijks te herkennen zijn. Uiteindelijk was het echter Théodore Géricault met zijn *Vlot van de Medusa* die volgens mij het beste de wanhoop van vluchtelingen liet zien. Dit gecombineerd met Turners wilde stijl en een Urkse vissersboot aan de horizon, leverde mijn eerste afbeelding dit jaar.

Bij het lied van Huub Oosterhuis, *Hoe ver*, moest ik al snel denken aan de desolate, eenzame mensen in Edward Hopper's *Nighthawks*. Dat eindeloze wachten, wat uit het nummer naar voren kwam, werd voor mij weerkaatst in zijn lege straten en verstilde tafereel. Echter wilde ik geen letterlijke kopie maken en begon te denken waar mij dit lied nog meer aan deed denken. Met de paastijd in aantocht, moest ik denken aan de

nacht die Jezus biddend in Gethsemane doorbracht, terwijl zijn discipelen in slaap vallen. Ook dat is het verhaal van een eenzame man, die als wachter over zijn volk, zich afvraagt hoe lang de nacht nog duurt.

Bij andere teksten duurde het langer voordat ik een associatie kreeg. Vaak zocht ik op mijn telefoon verschillend beeldmateriaal op, waar ik dan een paar dagen over nadacht voordat ik mijn eigen versie op papier zette. Vaak

was het medium wel simpel om te kiezen. Sommige teksten leenden zich beter voor zwart-wit en potlood, anderen voor aquarelverf.

Ik hoop dat de afbeeldingen een extra invalshoek tonen of dat deze in ieder geval een interessante decoratie hebben geboden voor bij de mooie teksten.

dag 6, dinsdag 3 maart

Hoe ver is de nacht, hoe ver,
wachter, hoe ver is de nacht?
De morgen komt, zegt de wachter,
maar nog is het nacht.

Hoor je mij?
Dominicus vastenkalender 2020

Hoe ver

Huub Oosterhuis: *Stilte zingen*.
Kok Boekencentrum, Utrecht 2018
Illustratie: Suzanne Voordouw
(vrij naar Edward Hopper, *Nighthawks*)

Illustraties

Het was echt een geschenk voor mij dat ik dit voorjaar tekeningen kon maken voor de kalender want dat bood me houvast en zingeving.

Het werkte als volgt: ik kreeg een tekst, die van alles los maakte aan beelden, betekenis en emotie. Ik liet de woorden op me inwerken, luisterde naar de muziek. Dan koos ik een van de eerste beelden die in mij opkwamen. Ik gaf mezelf de opdracht om het beeld te zoeken waaraan ik zelf op dat moment behoefte had. Zo kon ik me goed concentreren, en liet ik me niet af-

leiden door de vraag wat andere mensen zouden willen zien en verwachten bij de tekst. Anders kan ik niet beginnen of afsluiten! Ik experimenteerde ook met technieken.

Alles wat we maakten was wel bedoeld voor de andere mensen. Ik voelde me op de dag van publicatie echt gelukkig als ik hoorde dat mensen mijn beeld bij een tekst mooi vonden.

Hoor je mij?
Dominicus vastenkalender 2020

Tekenen van hoop
Dominicus in tijden van corona

LP The Beatles (White Album). Apple PCS 7067 1968
<https://www.youtube.com/watch?v=Man4Xw8Xyp0>
Illustratie: Elisabeth Koot

Blackbird singing in the dead of night
Take these broken wings and learn to fly
All your life
You were only waiting
For this moment to arise

Blackbird singing in the dead of night
Take these sunken eyes and learn to see
All your life
You were only waiting
For this moment to be free

Blackbird fly,
Blackbird fly,
Into the light
Of the dark black night.

Blackbird

Dag merel, aan 't zingen in het diepst van de nacht,
gebruik deze vleugels, al zijn ze gebroken, en leer vliegen
je leven lang
je wachtte toch alleen maar op dit moment
om op te stijgen.

Dag merel, aan 't zingen in het diepst van de nacht,
gebruik deze ogen, al zijn ze zwak en leer zien
je leven lang
je wachtte toch alleen maar op dit moment
om vrij te zijn.

Kom, merel, vlieg,
kom, merel, vlieg,
naar het licht van de donkerste nacht.

donderdag 23 april

Teken van hoop
 Dominicus in tijden van corona

Waar zullen we heengaan vandaag,
welk overjarig verlangen achterna,
met wat voor verwachting belast of
om welke eensklapse ingeving
opspringen, zeggen jullie het maar –

Zit, benen, in jullie de onrust
naar buiten of, ogen, zijn jullie belust,
toch niet jij soms, geslacht, dat zich slecht
met zijn naderend onnut verdraagt?

Stel maar wat voor voor vandaag:
een veldweg om lopend landschap te worden,
in de stad een terras om ons steels te vergapen,
onbespied in een rietkraag ons weer het geliefde
lichaam te binnen brengen dat wegstierf –

Ook jullie, gedachten, die het onderling nooit
kunnen vinden, nooit eens eens zijn, alsjeblieft,
geen geliever van zus nu of zo, wees vandaag
domweg mij die hier zit en zich uitstelt,
op post wacht, een brief die hem
kent als beste, groet met
tot gauw.

Een stralende dag

donderdag 30 april

C.O. Jellema: Stemtest, Querido, Amsterdam 2003
Illustratie: Elisabeth Koot

Het was spannend om te zien op de dag zelf hoe de opmaak weer gelukt was, en trouwens, elke dag om te zien wat de anderen weer bij elkaar geassocieerd hadden en hoe mooi de beelden waren gemaakt. Heel af en toe deel je dat dan. Je bent er-gens samen mee bezig, maar doet het toch alleen.

Twée beelden zijn me extra dierbaar: Het beeld bij het lied “*Blackbird*” van de Beatles. Een prachtige tekst, mooi gezongen. En zo goed gekozen nu! Het gaat over in het donker zingen en uit het gebroken-zijn opstijgen. Zo-iets. En juist de merel hoor-den we veel nu in dit vroege, opgesloten voorjaar. Ik heb een halve week met de me-rel “meegevlogen”: filmpjes

bekeken, natuurlijk door het open raam geluisterd, meerdere versies gemaakt, het zwart zo zwart mogelijk gemaakt. Rommelig vliegen-de versies ook, die ik qua expressie beter vond passen bij de regel “*take these broken wings and learn to fly*”. Toch heb ik deze gekozen, de merel met een gezonde wolk uitgezongen aerosolen om zich heen! En dat be-denk ik nu pas!

Eén keer heb ik geen nieu-we tekening gemaakt maar een eerder gemaakte teke-ning gebruikt, namelijk het hondje bij het prachtige ge-dicht “een stralende dag” van C.O. Jellema.

Het is een voorbeeld is van hoe ik spontaan teken naar

de waarneming, wat ik erg graag doe, en het is het speelse hondje van mijn ou-ders.

Ik legde hem naast het ge-dicht, en voelde alles terug wat het gedicht bij me op-riep:

Het hondje verbeeldt de krachten die in de ik-figuur in het gedicht werken, van energie, fantasie, van op een mooie dag naar buiten wil-len om te voelen dat je leeft. En tegelijkertijd moeten wachten, om wat voor re-den dan ook. En bovendien zou dit hondje in beweging kunnen komen om de ge-noemde brief van de kennis waar op wordt gewacht naar zijn baasje te brengen!